

Finansdepartementet
Fi.registrator@regeringskansliet.se
Fi2016/02568/K

Regional indelning – tre nya län Delbetänkande av Indelningskommittén (SOU 2016:48)

Arjeplogs Kommun har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på Indelningskommitténs delbetänkande i regionfrågan. Som helhet anser kommunen att Indelningskommittén sammanfattar läget och behoven i det regionaliserade Sverige på ett bra sätt, vi instämmer i problemskrivningarna och stödjer Indelningskommitténs förslag på ett första steg i en ny regionbildning genom att – för vår del - bilda Region Norrland bestående av nuvarande Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands samt Jämtlands län.

Arjeplogs Kommun vill dock peka på riskerna med det stora geografiska området. Även om de stora avstånden i regionen kanske främst blir en fråga för regionens demokratiskt valda företrädare så innebär geografin självklart ett visst hinder. Vi delar dock Indelningskommitténs uppfattning att detta ändå är en lösning som gör regionen mer slagkraftig. Vi får möjlighet att samla kraft och kompetens och kan vara en kraftfull part i det regionaliserade Sverige. Vi ser dessutom fram emot att övriga, främst statliga, aktörer ansluter sig till den nya geografiska indelningen.

En annan risk – om än inte primärt för Indelningskommittén att ta hänsyn till - är om samtliga, för regionen nödvändiga, regioncentra samlas till en och samma ort. Även om detta kan sägas vara det mest rationella så menar kommunen att det förmodligen blir en kontraproduktiv kraft till vilken vi då får ägna energi som vi hellre kan använda för att arbeta framåt för en tydligare regional tillväxt.

Sammanfattning:

Inledning

Enligt direktiven ska indelningskommittén lämna sitt slutbetänkande senast den 31 augusti 2017 för ett ikraftträdande 2023. Om man finner att det är möjligt att genomföra en eller flera indelningsändringar som kan träda i kraft den 1 januari 2019 ska man lämna ett delbetänkande senast den 30 juni 2016.

Sveriges regionala indelning är viktig för möjligheterna att skapa tillväxt och därmed förutsättningar för likvärdig välfärd i hela landet.

Kommittén anser att det finns möjlighet att skapa sex starka län och landsting som alla, i ökad global konkurrens och inom den europeiska integrationen, kan bidra till nationell tillväxt och lokal välfärd. Landstingen blir starka nog att fungera i en ändamålsenlig regional samhällsorganisation tillsammans med länsstyrelser och centrala statliga myndigheter.

Lika viktigt som att skapa resursstarka län och landsting är det att skapa en regional samhällsorganisation där statliga myndigheter kan ha en gemensam indelning med de nya länen och landstingen vilket i sin tur ger ökad styrka i arbetet med såväl regionalt tillväxtarbete som hälso- och sjukvård.

Över hälften av Sveriges befolkning bor nu i de tre nya, stora länen, medan mindre än hälften, bor i resterande 18 län.

Tre större ändringar i länsindelningen har tidigare gjorts:

- 1968 lades Stockholm stad och Stockholms län samman till ett nytt län, Stockholms län.
- 1997 slogs Kristianstads och Malmöhus län samman till Skåne län
- 1998 lades Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Skaraborgs län samman till Västra Götalands län.

Staten är idag både asymmetrisk och fragmenterad i sin regionala indelning.

Länsgränser är administrativa gränser, tänkta att avgränsa den statliga förvaltningens och landstingens verksamhet. I dag är det bara länsstyrelserna av de statliga myndigheterna som har kvar länet som indelningsgrund. De flesta andra statliga myndigheter med en regional organisation har en regional indelning med mellan fem och åtta regioner som alltså INTE stämmer med länsgränserna. Deras indelningar skiljer sig åt och i princip är det inte någon som är den andra lik.

Även landstingens två största verksamhetsområden, hälso- och sjukvård samt regionalt tillväxtarbete, är i viss mån redan regionaliserat.

Landstingen samverkar i sex sjukvårdsregioner. En viktig del av det regionala tillväxtarbetet sker i NUTS-II-områdena med medel från bland annat Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden.

Stockholm, Skåne och Västra Götaland har idag fördelar genom att man har stora administrativa resurser och en kunskapsmässig plattform vid såväl regionala som nationella prioriteringsdiskussioner.

Dessa län har kraft att ta fram underlag som är väl anpassade till de beslutsprocesser som till exempel Trafikverket eller andra myndigheter har. Genom en god lokal och regional kännedom och ett faktamässigt övertag kan den starka regionen övertygande göra analyser som illustrerar varför de egna förslagen är de mest lämpliga och lönsamma.

Det finns också en storleksmässig obalans när det gäller fördelningen av nationella forskningsresurser samt projektmedel från EU. Undersökningar visar att forskningsmedlen från Vinnova, EU:s ramprogram, Tillväxtverket och till 82 procent har gått till Stockholms, Skånes och Västra Götalands län och forskningsmiljöer i Östergötland och Uppsala. Endast 18 procent fördelades i övriga Sverige. Det är tydligt att det är de redan starka länen som drar det längsta strået.

För stora delar av såväl statens som landstingens regionala verksamheter är dagens län inte längre utgångspunkten.

Flera utredningar har pekat på att Sverige måste förbättra förutsättningarna för att både behålla och utveckla globala konkurrenskraftiga arbetsmarknader, inte bara i de tre storstadsområdena utan på flera platser i landet. Det kräver en mer resursstark indelning av Sverige så att län och landsting får ökad planeringskapacitet, bättre villkor för inomregional planering och organisatoriska förutsättningar för att överbrygga nationella planeringsstuprör.

Indelningskommittén kommer i slutbetänkandet att komma tillbaka till frågan om vilka statliga myndigheter som bör ändra sin regionala indelning. Redan nu konstaterar man att en samordnad regional indelning är särskilt viktig för de myndigheter vars regioner själva gör prioriteringar och fattar beslut om användningen av statliga medel i sina budgetar. Detta rör bland annat Trafikverket, Tillväxtverket och ESF-rådet.

Även den statliga verksamheten måste samordnas regionalt. Staten är idag organiserad i stuprör, med olika specialiserade sektorsmyndigheter trots att allt fler samhällsfrågor rör flera sakområden. Länsstyrelsernas uppdrag bör förtydligas och förstärkas och kommittén kommer att återkomma till dessa frågor i sitt slutbetänkande.

**Indelningsarbetet har haft fyra utgångspunkter för en ny indelning i län och landsting:
*Jämnstarka län och landsting***

Befolkningens storlek är viktig eftersom det handlar om skatteunderlag och ekonomisk bärighet för att kunna möta befolkningens behov och förväntningar samt framtidens utmaningar.

Kapacitet att bygga strukturer för regional utveckling

De nya länen och landstingen ska ha tillräcklig kapacitet för att kunna bygga strukturer för regional utveckling. Det handlar om forskningsmiljöer och kompetenscentra, att kunna fördela resurser och genomföra nödvändiga investeringar.

Förmåga att ansvara för det regionala hälso- och sjukvårdssystemet inklusive regionsjukvården

De nya länen och landstingen ska ha tillräcklig förmåga att själva kunna ansvara för hälso- och sjukvårdssystemet. Men även med färre län kommer samverkan med staten att vara nödvändigt.

Utgå från befintliga samverkansmönster

Man bygger vidare på de samverkansmönster som har vuxit fram inom olika samhällsområden. Dessa samarbetsmönster är ofta förankrade i befolkningen och kan därmed skapa legitimitet för en ny länsindelning.

Demokrati och legitimitet

Ett demokratiskt styrelseskick ska vara överskådligt så att medborgarna har möjlighet att förstå var beslut fattas, möjlighet att påverka processen samt möjlighet att utkräva ansvar av de valda representanterna. Att samla verksamheterna och uppgifterna som i dag beslutas av indirekta politiska organ i ett direktvalt landsting innebär möjligheter för en förstärkning av demokratin.

En indelning i sex län

För att ta vara på hela landets resurser och skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt i hela landet är bedömningen att sex regioner får en sådan utvecklingskraft att tillväxt kan ske i hela landet.

Man föreslår nu nedanstående tre indelningsändringar och kommer att återkomma till återstående nya län i slutbetänkandet.

Norrlands län

En sammanläggning av de fyra nordligaste länen, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och landstingen i dessa län ger både en tillräcklig styrka för att ansvara för sjukvården i landstinget och resurser för ett effektivt regionalt utvecklingsarbete. Länen är relativt glesbefolkade och för att få tillräcklig kraft i det nya länet måste den geografiskt området bli stort. Här har således avvägningar gjorts mellan å ena sidan resurstyrka och å andra sidan geografisk storlek.

Svealands län

Ett bildande av Svealands län bestående av dagens Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län. De kan då utgöra en stark samarbetspart till bland annat Stockholms län. Samverkan kring bland annat kollektivtrafik och transportinfrastruktur underlättas av att hanteras av två parter i stället för i dagens indelning. Detta område har inom hälso- och sjukvårdsområdet länge samverkat inom ramen för den något större Uppsala-Örebro sjukvårdsregion.

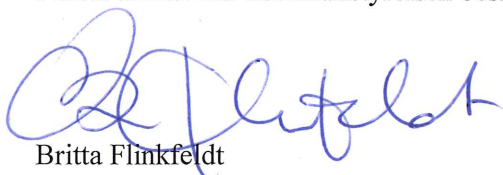
Västra Götalands län

Dagens Västra Götalands län och Värmlands län läggs samman i ett nytt Västra Götalands län. Detta knyter samman näringslivet runt Väneren och bygger vidare på befintliga samarbeten samt ger förutsättningar för ett gemensamt samarbete med Norge.

Länsstyrelser i de föreslagna länen

En ändrad länsindelning innebär även en ändrad organisation för länsstyrelserna. Färre länsstyrelser innebär även större länsstyrelser med ansvar för en större yta och bättre förutsättningar för att bedriva en effektiv och likvärdig verksamhet. Länsstyrelsernas uppgifter, dels i det regionala tillväxtarbetet och dels att samordna staten på regional nivå bör utvecklas. Vissa uppgifter som tidigare varit koncentrerade till andra länsstyrelser förs till de nya länsstyrelserna när dessa bildas.

I detta ärende har kommunstyrelsen beslutat 2016-09-12 § 153.

Britta Flinkfeldt
Kommunstyrelsens ordförande

Ks § 153

Ks 2016/390

Remiss – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48),
Finansdepartementet

KOMMUNSTYRELSENS BESLUT

Lämna följande yttrande över remissen – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48) till kommunstyrelsens sammanträde 2016-09-12.

Arjeplogs Kommun har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på Indelningskommitténs delbetänkandet i regionfrågan. Som helhet anser kommunen att Indelningskommittén sammanfattar läget och behoven i det regionaliserade Sverige på ett bra sätt, vi instämmer i problemskrivningarna och stödjer Indelningskommitténs förslag på ett första steg i en ny regionbildning genom att – för vår del - bilda Region Norrland bestående av nuvarande Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands samt Jämtlands län.

Arjeplogs Kommun vill dock peka på riskerna med det stora geografiska området. Även om de stora avstånden i regionen kanske främst blir en fråga för regionens demokratiskt valda företrädare så innebär geografin självklart ett visst hinder. Vi delar dock Indelningskommitténs uppfattning att detta ändå är en lösning som gör regionen mer slagkraftig. Vi får möjlighet att samla kraft och kompetens och kan vara en kraftfull part i det regionaliserade Sverige. Vi ser dessutom fram emot att övriga, främst statliga, aktörer ansluter sig till den nya geografiska indelningen. En annan risk – om än inte primärt för Indelningskommittén att ta hänsyn till - är om samtliga, för regionen nödvändiga, regioncentra samlas till en och samma ort. Även om detta kan sägas vara det mest rationella så menar kommunen att det förmodligen blir en kontraproduktiv kraft till vilken vi då får ägna energi som vi hellre kan använda för att arbeta framåt för en tydligare regional tillväxt.

Sammanfattning

Enligt direktiven ska indelningskommittén lämna sitt slutbetänkande senast den 31 augusti 2017 för ett ikraftträdande 2023. Om man finner att det är möjligt att genomföra en eller flera indelningsändringar som kan träda i kraft den 1 januari 2019 ska man lämna ett delbetänkande senast den 30 juni 2016.

Sveriges regionala indelning är viktig för möjligheterna att skapa tillväxt och därmed förutsättningar för likvärdig välfärd i hela landet.

Kommittén anser att det finns möjlighet att skapa sex starka län och landsting som alla, i ökad global konkurrens och inom den europeiska integrationen, kan bidra till nationell tillväxt och lokal välfärd. Landstingen blir starka nog att fungera i en ändamålsenlig regional samhällsorganisation tillsammans med länsstyrelser och centrala statliga myndigheter.

Lika viktigt som att skapa resursstarka län och landsting är det att skapa en regional samhällsorganisation där statliga myndigheter kan ha en gemensam indelning med

forts

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

forts

Ks § 153

Ks 2016/390

Remiss – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48),
Finansdepartementet

de nya länen och landstingen vilket i sin tur ger ökad styrka i arbetet med såväl regionalt tillväxtarbete som hälso- och sjukvård.

Över hälften av Sveriges befolkning bor nu i de tre nya, stora länen, medan mindre än hälften, bor i resterande 18 län.

Tre större ändringar i länsindelningen har tidigare gjorts:

- 1968 lades Stockholm stad och Stockholms län samman till ett nytt län, Stockholms län.
- 1997 slogs Kristianstads och Malmöhus län samman till Skåne län
- 1998 lades Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Skaraborgs län samman till Västra Götalands län.

Staten är idag både asymmetrisk och fragmenterad i sin regionala indelning.

Länsgrensar är administrativa gränser, tänkta att avgränsa den statliga förvaltningens och landstingens verksamhet. I dag är det bara länsstyrelserna av de statliga myndigheterna som har kvar länet som indelningsgrund. De flesta andra statliga myndigheter med en regional organisation har en regional indelning med mellan fem och åtta regioner som alltså INTE stämmer med länsgränserna. Deras indelningar skiljer sig åt och i princip är det inte någon som är den andra lik.

Även landstingens två största verksamhetsområden, hälso- och sjukvård samt regionalt tillväxtarbete, är i viss mån redan regionaliserat.

Landstingen samverkar i sex sjukvårdsregioner. En viktig del av det regionala tillväxtarbetet sker i NUTS-II-områdena med medel från bland annat Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden.

Stockholm, Skåne och Västra Götaland har idag fördelar genom att man har stora administrativa resurser och en kunskapsmässig plattform vid såväl regionala som nationella prioriteringsdiskussioner.

Dessa län har kraft att ta fram underlag som är väl anpassade till de beslutsprocesser som till exempel Trafikverket eller andra myndigheter har. Genom en god lokal och regional kännedom och ett faktamässigt övertag kan den starka regionen övertygande göra analyser som illustrerar varför de egna förslagen är de mest lämpliga och lönsamma.

Det finns också en storleksmässig obalans när det gäller fördelningen av nationella forskningsresurser samt projektmedel från EU. Undersökningar visar att forskningsmedlen från Vinnova, EU:s ramprogram, Tillväxtverket och till 82 procent har gått till Stockholms, Skånes och Västra Götalands län och forskningsmiljöer i Östergötland och Uppsala. Endast 18 procent fördelades i övriga Sverige. Det är tydligt att det är de redan starka länen som drar det längsta strået.

forts

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

forts

Ks § 153

Ks 2016/390

Remiss – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48),
Finansdepartementet

För stora delar av såväl statens som landstingens regionala verksamheter är dagens län inte längre utgångspunkten.

Flera utredningar har pekat på att Sverige måste förbättra förutsättningarna för att både behålla och utveckla globala konkurrenskraftiga arbetsmarknader, inte bara i de tre storstadsområdena utan på flera platser i landet. Det kräver en mer resursstark indelning av Sverige så att län och landsting får ökad planeringskapacitet, bättre villkor för inomregional planering och organisatoriska förutsättningar för att överbygga nationella planeringsstuprör.

Indelningskommittén kommer i slutbetänkandet att komma tillbaka till frågan om vilka statliga myndigheter som bör ändra sin regionala indelning. Redan nu konstaterar man att en samordnad regional indelning är särskilt viktig för de myndigheter vars regioner själva gör prioriteringar och fattar beslut om användningen av statliga medel i sina budgetar. Detta rör bland annat Trafikverket, Tillväxtverket och ESF-rådet.

Även den statliga verksamheten måste samordnas regionalt. Staten är idag organiserad i stuprör, med olika specialiserade sektorsmyndigheter trots att allt fler samhällsfrågor rör flera sakområden. Länsstyrelsernas uppdrag bör förtydligas och förstärkas och kommittén kommer att återkomma till dessa frågor i sitt slutbetänkande.

Indelningsarbetet har haft fyra utgångspunkter för en ny indelning i län och landsting:

Jämnstarka län och landsting

Befolkningens storlek är viktig eftersom det handlar om skatteunderlag och ekonomisk bärighet för att kunna möta befolkningens behov och förväntningar samt framtidens utmaningar.

Kapacitet att bygga strukturer för regional utveckling

De nya länen och landstingen ska ha tillräcklig kapacitet för att kunna bygga strukturer för regional utveckling. Det handlar om forskningsmiljöer och kompetenscentra, att kunna fördela resurser och genomföra nödvändiga investeringar.

Förmåga att ansvara för det regionala hälso- och sjukvårdssystemet inklusive regionsjukvården

De nya länen och landstingen ska ha tillräcklig förmåga att själva kunna ansvara för hälso- och sjukvårdssystemet. Men även med färre län kommer samverkan med staten att vara nödvändigt.

forts

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

forts

Ks § 153

Ks 2016/390

Remiss – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48),

Finansdepartementet

Utgå från befintliga samverkansmönster

Man bygger vidare på de samverkansmönster som har vuxit fram inom olika samhällsområden. Dessa samarbetsmönster är ofta förankrade i befolkningen och kan därmed skapa legitimitet för en ny länsindelning.

Demokrati och legitimitet

Ett demokratiskt styrelseskick ska vara överskådligt så att medborgarna har möjlighet att förstå var beslut fattas, möjlighet att påverka processen samt möjlighet att utkräva ansvar av de valda representanterna. Att samla verksamheterna och uppgifterna som i dag beslutas av indirekta politiska organ i ett direktvalt landsting innebär möjligheter för en förstärkning av demokratin.

En indelning i sex län

För att ta vara på hela landets resurser och skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt i hela landet är bedömningen att sex regioner får en sådan utvecklingskraft att tillväxt kan ske i hela landet.

Man föreslår nu nedanstående tre indelningsändringar och kommer att återkomma till återstående nya län i slutbetänkandet.

Norrlands län

En sammanläggning av de fyra nordligaste länen, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och landstingen i dessa län ger både en tillräcklig styrka för att ansvara för sjukvården i landstinget och resurser för ett effektivt regionalt utvecklingsarbete. Länen är relativt glest befolkade och för att få tillräcklig kraft i det nya länet måste den geografiskt området bli stort. Här har således avvägningar gjorts mellan å ena sidan resursstyrka och å andra sidan geografisk storlek.

Svealands län

Ett bildande av Svealands län bestående av dagens Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län. De kan då utgöra en stark samarbetspart till bland annat Stockholms län. Samverkan kring bland annat kollektivtrafik och transportinfrastruktur underlättas av att hanteras av två parter i stället för i dagens indelning. Detta område har inom hälso- och sjukvårdsområdet länge samverkat inom ramen för den något större Uppsala-Örebro sjukvårdsregion.

Västra Götalands län

Dagens Västra Götalands län och Värmlands län läggs samman i ett nytt Västra Götalands län. Detta knyter samman näringslivet runt Väneren och bygger vidare på befintliga samarbeten samt ger förutsättningar för ett gemensamt samarbete med Norge.

forts

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

forts

Ks § 153

Ks 2016/390

Remiss – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48),
Finansdepartementet

Länsstyrelser i de föreslagna länen

En ändrad länsindelning innebär även en ändrad organisation för länsstyrelserna. Färre länsstyrelser innebär även större länsstyrelser med ansvar för en större yta och bättre förutsättningar för att bedriva en effektiv och likvärdig verksamhet. Länsstyrelsernas uppgifter, dels i det regionala tillväxtarbetet och dels att samordna staten på regional nivå bör utvecklas. Vissa uppgifter som tidigare varit koncentrerade till andra länsstyrelser förs till de nya länsstyrelserna när dessa bildas.

Reservation

Alf Sundström (L) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsunderlag

Remiss – Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48), Finansdepartementet.
Förslag till remissvar, kommunstyrelsens ordförande, 2016-09-02.
Protokollsutdrag allmänna utskottet 2016-08-29, § 59.

Förslag till beslut på sammanträdet

Alf Sundström (L) föreslår att det i yttrandet görs tillägg så det framkommer att det inte finns politisk enighet i kommunen gällande föreslagen regional indelning.

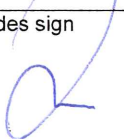

Elisabeth Bramfeldt (V) biträder Britta Flinkfeldts (S) förslag till yttrande.

Beslutsgång

Ordföranden ställer Britta Flinkfeldts (S) med biträde av Elisabeth Bramfeldt (V) mot Alf Sundströms (L) förslag om tillägg i yttrandet och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med Britta Flinkfeldts förslag.

Beslutsexpediering

Finansdepartementet.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	---	---	--------------------